Legenda Aurea. Exercițiu de catehează istorică

Pr. Constantin NECULA

Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna"
"Lucian Blaga" University of Sibiu, "Andrei Saguna" Faculty of Orthodox Theology
Personal e-mail: parintele_necula@yahoo.com

"Legenda Aurea." An Exercise of Historical Catechesis

The present study analyzes the medieval text *Legenda Aurea* belonging to Jacoppo of Varazza or Varagine, a Dominican monk born in 1228 or 1230 who dies as archbishop of Genoa on July 14th, 1298. His foremost work, *Legenda Aurea*, also known as *Legenda sanctorum* or *Historia Lombardica*, is a compilation of the lives of the saints written with a view quite similar to that of a modern columnist, which makes of Jacoppo of Voragine one of the main illustrators of the historical catechesis. The study focuses on the presentation Jacoppo of Voragine makes to the figures of some essential saints – such as Saint Andrew, Saint Nicholas, Saint Stephen, Saint John the Evangelist.

Keywords: legenda Aurea, dominican text, Jacoppo of Voraigne, catechesis

Într-o societate a practicilor culturale ce pot stratifica informația până la a o destructura prin false democratizări, să mai vorbești despre catehează ca formă de comunicare, trebuie să recunoaștem, este un fapt curajos. Dinspre Biserică efortul este susținut cu experiențe și texte importante. Actuala construcție culturală a vieții de familie, a agorei de idei, marcată de practica dominantă a televiziunii nu poate să nu te provoace la analiza unei lipse de legitimitate a acestui mod rudimentar, dar, vai atât de convertibil, de pseudo-cultură. În jocul modern dintre democratizarea culturală și democrația culturii, omul modern pierde memoria aducerii-aminte, de două ori memoria existenței sale culturale[1]. Andrei Cornea marca această dublă-uitare printr-un semn de mirare: „Nu multe lucruri ne apar nouă, modernilor, mai potrivite cu demnitatea spiritului decât împământenirea faptelor sale pe pagina de carte. Și, fiindcă nimic altceva nu s-ar dovedi mai nevrednic pentru spirit decât să piară devorat de uitare, atunci când am neglija, dintr-un motiv sau altul, să-i reținem trecerea prin scris, iată-l, așadar, pe acesta din urmă venind ca salvator, oferindu-se în chip de leac biruitor al celor mai mari amnezii, dar și a celor mai grave dintre ele. De aceea, unor eratici locuitori ai sublunarității, ce suntem, această născocire- scrisul- ne dăruiește, credem, o făgăduială de eternitate"[2]. La timpul acesta în care Data Miningul statisticii decizionale[3] este mai important ca limbaj decât versul fluid al poeziei lumii, ce importanță mai are scrierea catehetică fundamentată în realismul istoric? Cum mai poți vorbi de parcursul cuvânt-liturgic-euharistic-convertitor într-un spațiu al despotismului modelului lipsit de Dumnezeu ori în care credința este identificată cu un artefact de memorie decrepită? Poate că este momentul să refacem Catalogul Catehetic al textelor din cultura omenității, al textelor sacrament limbajului lumii moderne. Să redescoperim omului modern adevărul: textele bisericii nu sunt coaja lumii în care s-a născut limba cultă. Sunt însăși limba cultă a unei culturi care, genetic, se află înscrisă în ADN-ul ori ARN-ul marii culturi moderne. Rejectarea la care asistăm astăzi, a limbajului culturii istorice, de exemplu, pornește și de la faptul că ea respune lumii moderne o poveste din care Iisus Hristos nu poate lipsi, nu este evitabil.

Pentru a exemplifica modul în care pedagogia bisericii se prelungește în pedagogia istorică a lumii am ales un exercițiu de admirație. La vremea de acum, asfixiată în toxina profesionalismului de nișă și fără deschidere spre Cer, ne va fi îngăduit să spunem că aducem dinaintea cititorului un text de Ev Mediu din motive de sănătate culturală. *Legenda Aurea* sau *Legenda de Aur*[4]. Autorul textelor, într-o limbă latină strălucind de cultura vremii, o culegere de compoziții anterioare, relocate în fondul de gândire al Bisericii, este Iacob (Jacoppo) din Varazza sau Voragine (Varagine). Scriitorul este monah dominican născut între 1228 și 1230, intrat din anul 1244 în ordinul predicatorial, al cărui Provincial ajunge între anii 1267-1277/1281-1286, pentru regiunea Lombardia. Șase ani mai târziu acceptă scanul arhiepiscopal din cetatea Genovei, unde și moare în noaptea de 13 spre 14 iulie 1298. Între anii 1255-1266 el realizează opera sa agiografică definitorie, care va purta diferite nume dar un singur conținut. Pentru că, fie că vorbim de *Legenda sanctorum*, fie de *Historia Lombardica* (pentru un text ce face trimitere la ei) fie *Legenda Aurea*- în principal vorbim de ceea ce Le Goff[5] numea a fi un corpus de vieți ale sfinților. Având la bază un calendar liturgic, sinaxar, Voragine preluase din diverse manuscrise ori lucrări asupra cărora avea cunoștință, o serie de vieți ori fragmente de viață bisericească, reconferindu-le validarea printr-un limbaj viu, îndrăznesc a spune de editorialist modern. Fie că vorbim de *Epilogus in gesta sanctorum* realizat de Bartolomeo din Trento[6] ori de lucrarea- magnifică- *Speculum historiale/ Speculum vel imago mundi*, al lui Vincenzo din Beauvais[7], compuse de autorii lor în jurul anului 1244[8], ele sunt reconfigurate în funcție de un țel nou, pedagogia creștină a istoriei. Poate că și răspândirea imediată a lucrării, conservată în mii de manuscrise (1400) pe o arie extrem de largă (Italia, Nordul Franței, Flandra și Anglia, Germania/Basilea – unde apare și prima ediție tipărită la 1470 – și Spania) a făcut ca ea să devină sursă pentru omilii (sermonii) remarcabile, propunând teme de dezbatere teologică (credință, mariologie, iconografie și istoria vieții sfinților) și estetică eclesiastică (sursă de inspirație pentru o serie remarcabilă de tablouri ori cicluri iconografice occidentale). La 1530 edițiile erau deja sute, în limbile Europei creștine a vremii. Alături de lucrarea *Chronica Civitatis Ianuensis*/ Cronica cetății Genovei de la origini la 1297, scrisă în ultimii ani ai vieții sale, *Legenda Aurea* avea să-l impună pe Jacopo de Voragine printre marii ilustratori ai catehezei istorice. În timp textele lui aveau să fie socotite „apocrife", multe din notițele aghiografice neavând susținerea documentelor. Fie că vorbim de critica adusă de Juan Luis Vives (iluminist de sec. XVI[9]) în lucrarea *De disciplinis* fie de critica Bolandistilor (care aveau să editeze seria de *Documente Bollandiene*) acestea vizează „înfloritura" de context istoric și nu frumusețea scriiturii ori metoda catehumenală propusă: cateheza cu un conținut istoric relevant unei morale de context metaistoric. Un bijutier de cromatică luminoasă, Jacopo de Voragine propune un model de descriere în amănunt a vieții sfinților, emoționant și ilustrat cu exemple ce nășteau convertiri de sens în conștiința cetățeanului creștin, atât de alertatul de moarte și atât de doritorul de pace. Monumentul artistic față de care descrierea noastră rămâne datoare, estetic vorbind, este minunatul exemplar al *Legendei* în traducerea sa franțuzească, comisionat lui Jean de Vignay de către nobila Giovanna di Borgogna, executat în anul1348 (Paris, Biblioteca Națională, fr. 241). Pentru a înțelege destinul literar al interpretării propuse de către Jacopo de Voragine istoriei și catehezei creștine deopotrivă, merită să amintim că după ce a fost înmormântat în biserica ordinului, S. Domenico, relicvele sale s-au strămutat apoi, la 1582 sub altarul principal al locașului, la 1798 au fost transferate în biserica S. Maria di Castello/ Genova. Cultul i-a fost aprobat sub Papa Pio VII la 1816. Azi ele odihnesc la Varazze[10].

Pentru a exemplifica frumusețea textului *Legendei* propunem spre lectură doar o mică parte a acestora, un florilegiu de cateheze cu valoare de model până astăzi. Ele au fost traduse din Jacopo da Voragine, *Legenda Aurea*, ed Giovanni Paolo Maggioni, Firenze Edizioni del Galluzzo, 1998, având la îndemână și volumul Jacopo da Varagine, *La Leggenda Aurea*, *184 santi presentati secondo cio che ne pensa e ne crede il popolo, l arte, il culto*, traduzione di D. Oscar Righi, Pia Societa San Paolo/ Roma/Alba/ Catania, 1938[11]. Cea mai veche ediție în limba italiană modernă a fost îngrijită de Giovanni Papini. Am ales câteva chipuri de sfinți care sunt îndeobște cunoscuți, tocmai pentru a arăta perenitatea unor descrieri și pedagogiei creștine a catehezei istorice[12].

Sfântul Apostol Andrei

Andrei și alți câțiva dintre ucenici au fost chemați de trei ori de Însuși Domnul. Dintâi pe când Andrei, împreună cu un alt ucenic, stând pe lângă Botezător, al cărui ucenic era. Ioan cu acea ocazie a spus: Iată Mielul lui Dumnezeu. Și Andrei s-a dus degrabă la locul în care Iisus se adăpostea și a stat acolo întreaga zi. Apoi, întâlnind pe fratele său Simon, l-a adus la Iisus, și după puțin s-au întors la slujba lor de pescari. Mai târziu Iisus i-a chemat a doua oară; într-o zi mulțimile urmau lui Iisus aproape de Lacul Ghenizaretului, care se mai cheamă și Marea Galileii, și El a intrat în barca lui Simon și a lui Andrei care prinseseră tocmai atunci o mare cantitate de pește; i-au chemat atunci pe Iacob și Ioan ce se aflau ăntr-o altă barcă și împreună cu ei au mers după Iisus, apoi s-au întors la casa lor. //. Aceste două prime chemări i le-a adresat Iisus pentru a-l cunoaște, dar a treia și ultima dată l-a chemat spre a-i fi ucenic; căci

pe când Iisus mergea în lungul malului pe lângă care ei pescuiau, El i-a chemat zicându-le: Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni! Și ei au lăsat totul și i-au urmat și nu s-au mai întors la casa lor. Dar apoi, dintre discipoli a ales pe câte unii, și Andrei se afla între ei, pe care i-a chemat Apostoli, precum cuvântează Sf. Matei în al treilea capitol al Evangheliei sale, și prealeșii fost-au douăsprezece, cu Andrei cu tot.// După Înălțarea Domnului, Apostolii s-au împrăștiat: Andrei a plecat să propovăduiască în Sciția, și Sf. Matei la Mirmidoni[13]. Dar aceștia nu au voit să primească propovăduirea Sfântului Matei, i-au orbit ochii după ce și l-au făcut prizonier și au hotărât să-i mai lase puține zile de viață. Atunci lui Andrei i s-a arătat un Înger și-i porunci să meargă la Matei. Iar când Andrei i-a răspuns că nu cunoaște drumul, Îngerul i-a răspuns să coboare pe țărmul mării și de-acolo să ia prima corabie pe care o va afla. Ascultându-l întocmai, condus de Înger, favorizat de vânt, acostă în țara unde se afla Matei, a cărui temniță a aflat-o deschisă. Intrând, plânse și se rugă și, urmare acestei rugăciuni, Domnul îi redă vederea lui Matei. Acesta plecă spre Antiohia iar Andrei rămase între Mirmidoni, care, indignați pentru fuga lui Matei, l-au arestat pe Andrei și cu mâinile legate l-au purtat în piața publică. Pe când sângele-i curgea, se ruga pentru ei. Iar rugăciunea sa îi converti. Apoi plecă în Ahaia.// Un tânăr îi urma lui Andrei, împotriva voinței alor săi, care într-o zi au pus foc casei în care aceștia locuiau. Focul devenise deja foarte amenințător când tânărul, luând un vas pentru apă, l-a vărsat asupra flăcării care imediat se stinse. Părinții săi și-au zis atunci că fiul lor este un mare mag și au forțat intrarea în acea casă, ceea ce le-a adus orbirea, astfel că nu mai puteau vedea nicicum scara casei, ci doar să audă pe unul dintre cei prezenți strigându-le: - Pentru ce vă înverșunați într-o osteneală fără rost? Dumnezeu lucrează pentru ei, și voi nu-l veți mai vedea vreodată. Încetați, ca nu cumva mânia lui Dumnezeu să vă pedepsească mai tare! Și mulți dintre cei care au fost martori acestei întâmplări s-au convertit. Iar părinții acelui tânăr s-au muriră în cincizeci de zile și spre aducerea lor aminte s-a înălțat un monument deasupra mormântului. // Într-o zi Apostolul s-a dus într-o cetate și, cum trecu de poarta acesteia, întâlni pe unii care purtau spre îngropare cadavrul unui tânăr. Întrebând cum a fost ucis, află că șapte câini îl atacaseră pe când dormea în patul său. Andrei, plângând, zise: - Erau demonii ce au scăpat din Niceea[14]. Și întorcându-se către tatăl elui mort îi zise: - Ce-mi dai dacă îl voi aduce la viață pe fiul tău? Iar tatăl răspunse: - Îți voi da ce am mai scump, pe el însuși. Andrei se rugă atunci și tânărul se întoarse grabnic la viață și se făcu ucenicul său.// Într-o zi patruzeci de bărbați traversară marea la Apostol, spre a fi învățați într-ale credinței; dar diavolul iscă o furtună și se înecară, trupurile lor fiind aruncate apoi pe plaja țărmului; a fost chemat Andrei și îi învie, ei povestind apoi ce au pățit.// Andrei în Ahaia fiind, a făcut să înflorească biserici și împlini multe convertiri. Printre multele convertiri, săvârși convertirea și botezul soției proconsulului Egeas, care primise poruncă pe când era instalat la Patras să-i chinuie pe creștini și să-i oblige să aducă jerfă la idoli. Andrei însă îi spuse: -Tu, care ești judecător oamenilor, trebuie să recunoști pe adevăratul tău Judecător, care șade în Ceruri, și trebuie să renunți la falșii tăi dumnezei. Egeas i-a răspuns: -Tu trebuie că ești acela care propovăduiește doctrina pe care împărații romani vor să o piardă. Andrei răspunse: -Împărații romani nu știu că Fiul lui Dumnezeu venind pe pământ a învățat că idolii sunt demoni ai căror cult ofensează pe Domnul iar cel care-i adoră rămâne tulburat și va fi pururea sclavul demonului. Egeas răspunse și el:- Iisus al vostru care a învățat numai sminteli a murit pe cruce. Andrei răspunse la rându-i: - Dar El a vrut să întâlnească moartea nu pentru păcatele Sale, ci pentru a ne mântui (răscumpăra) din moarte. Egeas spuse iar:- Cum poți să spui că a vrut de bunăvoie să întâlnească moartea, de vreme ce a fost trădat de un discipol al său, plătit de Iudei, și executat de soldați? Atunci Andrei a început a-i demonstra că Pătimirile Domnului Iisus au fost din propria Sa voință, că le-a suferit cu resemnare, predându-se întru totul circumstanțelor. Și-i arătă cât de mare și teribilă este Taina Crucii. Atunci Egeas reluă:- Aici nu e vorba de nici o taină (nici un mister) ci de un supliciu. Și te avetizez că de nu-mi vei da ascultare am să te fac să trăiești același supliciu. Atunci a zis Andrei:- Dacă m-aș teme de Cruce n-aș propovădui Slava Crucii lui Iisus Hristos. Dar voiesc a-ți propovădui învățătura Crucii pentru ca tu să crezi și să fii mântuit. Așa cum omul a devenit pieritor prin lemn, tot astfel trebuia să fie iarăși adus la viață prin lemn. Și precum omul a fost creat dintr-o țărână nepătată astfel și Mântuitorul trebuia să se nască dintr-o Fecioară nepătată (imaculată, pură). Omul și-a întins mâinile vinovate către fructul oprit de aceea era necesar ca Mântuitorul să întindă mâinile Sale nevinovate pe Cruce. Și dacă Iisus Hristos n-ar fi murit, noi n-am fi putut câștiga nemurirea. Egeas spuse iar:- Nenumărate sunt povestioarele tale; gata, de-acum trebuie să te faci ascultător preaputernicilor zei. Andrei îi răspunse: -Eu aduc în fiece zi jerfă Unicului Dumnezeu Atotputernic un miel fără de prihană, care, după ce este mâncat de tot poporul, rămâne întreg și viu. Iar când Egeas îl întrebă cum anume vine aceasta, Andrei îl invită să devină ucenicul său. Acela însă replică: -Te voi face să-mi spui prin tortură. Și-l aruncă în carceră.

A doua zi Egeas s-a urcat la tribunal și porunci să fie adus la el Apostolul și din nou îl invită să aducă jertfă idolilor, spunându-i: -Dacă nu mă asculți te voi face să iei asupră-ți o cruce asemeni celei căreia laude i-ai adus-și-i mai făcu și alte amenințări. Dar Andrei îi răspunse:- Inventează cele mai atroce torturi din câte îți poți închipui; mai mare va fi încrederea mea și cu mult mai mare câștigul meu dinaintea Regelui meu.// Atunci

proconsulul încredință pe Andrei la vreo douăzeci de oameni care-l legară pe cruce în așa fel încât să sufere cât mai mult. Iar pe când îl duceau la martiriu se adună mulțime de popor care striga neîncetat:- E un nevinovat, sângele său în zadar se varsă. El însă, auzindu-i, îi ruga să nu împiedice martiriul său; iar pe când zări crucea, încă de departe o salută zicându-i: - O, Cruce, ce ai fost sfințită de Trupul lui Iisus și împodobită cu pietrele prețioase (geme) ale sângelui Său. Mai înainte ca Domnul să fie purtat de Tine, tu erai obiect de tortură, acum însă că ai fost aprinsă de dragostea cerească făcutu-te-ai obiect de arzătoare dorință (votum). Vin la tine așadar plin de nădejde și bucurie, primește dar pe ucenicul lui Hristos care a murit pe tine; mereu te-am iubit și mereu mi-am dorit să te îmbrățișez! Bună Cruce! Îndelung dorită și înveșmântată în brațele Domnului cu atâta frumusețe, cu atâta strălucire! Tu, pe care atât de mult te-am dorit, primește-mă dintre oameni, du-mă la Învățătorul meu căci știu că prin mijlocirea ta mă va primi Acela care prin tine m-a răscumpărat.// Aceasta zicând se dezbrăcă și încredință călăilor veșmintele sale și aceștia îl așezară pe cruce după cum li s-a poruncit. Rămase pe cruce zece zile și predică dinaintea a douăzeci de mii de oameni ce s-au aflat adunați împrejurul său. Mulțimea tulburată începu să amenințe pe Egeas cu moartea, spunând că un om atât de pios și sfânt nu trebuie să sufere astfel, iar acesta veni spre a-l slobozi din pătimire. Dar Andrei îi spuse:- Pentru ce ai venit la mine? Dacă vii să mă liberezi află că nu voi coborî viu de pe cruce pentru că deja îl văd pe Mântuitorul meu. // Încercară să taie crucea, pentru a-l da jos, dar brațele celui ce se atinseră de ea fură lovite de paralizie. Andrei văzând că poporul căuta să-l elibereze, precum consemnează S. Augustin în cartea „Despre Pocăință", se rugă astfel:- Doamne, nu îngădui ca eu să fiu depus de aici în viață fiind; este vremea ca trupul meu să fie redat țărânei, căci multă vreme este de acum de când îl port prin lume; am obosit, sunt îmbătrânit spre a fi liberat din slujirea ce am avut și din această supărătoare temniță. Am muncit îndelung pentru a-mi îmblânzi orgoliul, pentru a-mi stinge aplecarea spre păcat și pentru a-mi înfrâna lăcomia. Tu știi bine, o Stăpâne al meu, de câte ori trupul acesta m-a ispitit să-mi pierd curăția contemplării, de câte ori nu m-a distras pe când meditam la Legea Ta și câtă înfometare nu mi-a adus. L-am luptat și eu pe cât mi-a stat în putere și har ajutorului Tău l-am învins în toate uneltirile sale; Te rog dar să-mi dăruiești răsplătirea cea dreaptă și să nu mă constrângi la o luptă și mai îndelungată. De-mi va fi dat jos trupul de pe cruce, nu mă împiedica de a-mi sătura setea din izvorul fericirii veșnice.// Pe când astfel vorbea a fost cuprins de o lumină strălucitoare care cobora din cer, pe care însă nimeni nu o putea privi. Și când lumina se stinse, el își dădu sufletul. Soția lui Egeas, Maximilia, luă trupul neînsuflețit și-i făcu o înmormântare precum i se și cuvenea. Egeas, mai înainte de a se întoarce acasă, a fost cuprins de un demon și căzu mai înainte de a pune piciorul pe prag, dinaintea întregului popor.

Se spune că, din când în când, din mormântul Sfântului Andrei izvorăște mană, asemeni unei făini, și untdelemn parfumat (mir); din acestea luând locuitorii cetății află vești despre pârga anului, căci aceasta este insuficientă dacă mana este puțină și pe săturate de mana este din belșug. Dar aceasta a încetat după ce trupul Sfântului a fost dus la Constantinopol.// Guvernatorul unei regiuni s-a făcut stăpân peste un câmp ce se afla în proprietatea Bisericii dedicate Sfântului Andrei, dar pentru rugăciunile episcopului locului fu cuprins de o febră violentă. Promițând că va restitui locul adevăraților proprietari, ceru ajutor rugăciunilor apiscopului spre a se face sănătos. Se însănătoși dar nu înapoie ceea ce furase. Atunci episcopul se puse iar la rugăciune și sparse toate candelele din biserică zicând: - nu se vor mai aprinde altele până ce Domnul nu va face dreptate pedepsind pe dușmanii Săi și până ce biserica va reprimi ceea ce i s-a luat. Și iarăși guvernatorul a fost asaltat de febra cea violentă. Trimise la episcop promițând restituirea câmpului ce-l furase, ba promițând că va da și un alt loc, în plus. Episcopul a zis însă:- Eu deja m-am rugat pentru el și rugăciunea mea a fost auzită. Guvenatorul făcu însă astfel încât a fost dus la episcop și-l forță să intre în locaș, urmându-l îndeaproape. Dar abia ce intră că-și dădu ultima suflare. Și câmpul a fost restituit.

Sfântul Nicolae

Nicolae, cetățean al Patarei, s-a născut din părinți pioși, nobili și bogați. Tatăl său se chema Epifanie iar maica sa Ioana și l-au născut pe fiul lor în floarea vârstei fiind, și dintru început au remarcat că se mulțumește cu puțin, asemeni celor sfinți. Căci în aceeași zi în care a fost născut s-a ridicat în picioare pe când îl îmbăiau, miercurea și vinerea sugând lapte doar o dată în zi. De mic nu se delecta cu jocurile vârstei sale, preferând să frecventeze bisericile și să pună în practică cea ce asculta în predică. // Murind părinții săi începu să gândească asupra împărțirii moștenirii sale către cei săraci, în așa fel încât să nu fie lăudat de oameni și să-i dea slavă astfel lui Dumnezeu.// Unul dintre vecinii săi avea teei fete; de familie nobilă, scăpătaseră și erau foarte săraci iar sărăcia îl îndemnase pe acesta să împingă pe fete la păcat, năucă nădejde că prin câștigul din păcat vor putea supraviețui. Știind aceasta, Nicolae se îngrozi de atare infamie, de aceea, în noapte, prin fereastra vecinului, aruncă înăuntru o sumă de galbeni, pe care o află dimineața omul și, mulțumind lui Dumnezeu, făcu zestre fetei sale celei mari, pe care o și mărită. Puțin după aceea, sfântul făcu întocmai ca și prima oară, și atunci tatăl se porni să afle cine era acela care-i venise în ajutor și se puse de strajă. După puține nopți îl văzu pe Nicolae repetând lucrarea sa, aruncând monedele prețioase, omul se ridică din ascunzătoare și alergă după necunoscutul

binefăcător care fugea și-i strigă:- Domnul meu, nu fugi, îngăduie-mi doar să te cunosc. Și mărind pasul descoperi că era Nicolae; îngenunchiind dinaintea lui, vru să-i sărute picioarele, dar Nicolae nu-i îngădui aceasta și-l rugă să nu mai vorbească nimănui despre fapta sa. // Murind episcopul de Mira (Lichiei), episcopii vecini se aflau reuniți pentru a alege succesorul, și alegerea cădea asupra unuia ce părea că are mai mare autoritate asupra lor. El îndemnă însă pe confrații săi să se roage și să postească și în timpul nopții auzi un glas ce-i spuse să se ducă la poarta bisericii și să hirotonească ca episcop pe cel care va intra primul prin ea. Povestind și altora viziunea sa, îi îndemnă să se roage pe când se așeză să aștepte în poarta bisericii. // Din inspirația lui Dumnezeu, Nicolae în acea zi se trezi mai întâi de toți și merse la biserică unde, pe când intra, glasul episcopului îl opri, întrebându-l:- Cum te numești?. El atunci i-a răspuns, întru smerenie, cu simplitate: - Mă numesc Nicolae, slujitorul tău smerit, cel ce ești sfânt. Atunci l-a condus în biserică și, în ciuda faptului că nu voia nicicum, a fost înscăunat episcop (intronizat). // Cu toate că era episcop, el și-a continuat traiul său simplu și modest, petrecând nopțile în rugăciune, neobosind să-și nevoiască trupul. Evita familiaritatea cu femeile, primind deopotrivă pe bogați și săraci. Adânc în înțelepciunea rostirii, sfătuia cu bunătate și dojenea cu fermitate pe păcătoși.// Se află scris într-o cronică participarea sa la Sinodul de la Niceea.// Se povestește că într-o zi, aflându-se în mare pericol, niște marinari plângeau și se rugau astfel: - Nicolae, sujitorul lui Dumnezeu, dacă este adevărat ce am auzit, vino și ajută-ne. Și iată că li s-a arătat lor un om care li se asemăna întru toate și le zise: - Iată-mă, oare nu m-ați chemat? Și pe când îi ajuta cu manevrarea corabiei, furtuna numai ce se liniști. Intrați în biserica sa, ei, care nu-l cunoscuseră înainte, descoperiră sub chipul său pe omul ce-i ajutase și de ajutorul lui dădură slavă și mulțumită lui Dumnezeu și lui, dar el le porunci să atribuie miracolul numai purtării de grijă a lui Dumnezeu și nu meritelor sale. // La o vreme în provincia sa izbucni o mare foamete și nici unul nu mai avea cu ce-și potoli foamea. El, știind că în port sunt ajunse corăbii pline cu cereale merse să le ceară marinarilor să ajute poporul, lăsând lor cam câte o sută de măsuri de grâu. Dar marinarii îi spuseră:- Domnule, noi nu putem să ne hazardăm în aceasta, căci grâul este cântărit și noi trebuie să-l vărsăm în grânarele imperiale la Alexandria tot grâul ce ne-a fost încredințat. Atunci Sfântul le spuse: -Faceți mila ce v-am cerut și eu vă asigur că la Alexandria nu se va găsi nici o pagubă la cele vouă încredințate. Atunci ei i-au dat din grâu, precum le ceruse. Și când s-au aflat în Alexandria au descoperit că, într-adevăr, încărcătura nu se împuținase cu nimic. Bineînțeles că atunci au povestit mai departe miniștrilor împăratului, și toți împreună au lăudat pe slujitorul lui Dumnezeu. El, în acest timp, distribui grâu populației, după nevoi, iar aceasta o făcu atât de bine încât grâul ajunse tuturor pentru doi ani, ba chiar luară și desământă următoarei recolte.// În acei ani se descoperiră și o serie de revolte împotriva împăratului, care trimise asupra rebelilor trei generali: Nepoțian, Orsin și Apolinarie. Ajungând aceștia la Adrianopol, avură vântul dinpotrivă. Nicolae i-a invitat să mănânce în casa lui astfel că nu mai oprimară poporul cu impozitele. Într-o zi, pe când el era absent, consulul, ce se lăsase corupt, a condamnat la moarte prin decapitare pe trei cavaleri nevinovați; știind aceasta, sfântul rugă pe oaspeții săi cei aleși să-l însoțească fără zăbavă și bine făcu, căci ajunse la locul cu pricina pe când cei trei erau deja îngenuncheați și călăul își vântura spada. Atunci Nicolae, aprins de dragostea pentru aproapele, se aruncă asupra călăului, îi smulse spada și o aruncă departe, apoi ridică pe condamnați și-i conduse, sănătoși și vii, purtându-i cu sine. Pe când ajunse la tribunalul unde judeca acel consul, porțile erau închise, dar el le deschise plin de putere. Consulul veni în întâmpinarea sa să-l salute, dar sfântul, indignat, îi spuse: - Dușmanul lui Dumnezeu, violator de lege, ce nebunie te-a împins la o astfel de acțiune lașă? Îndrăznești să fixezi de-acum privirea și deasupra noastră? Și după ce-l certă cum se cuvine, admise să facă pocăință și la insistența celor trei generali care, primind binecuvântarea sa, reluară marșul lor și, neatinși de inamici, se întoarseră la împărat ce-i primi cu mari onoruri. Dar, după o vreme, se aflară unii care, urând pe generali, aruncară vorbe rele împăratului și cu acestea, servindu-se și de unele daruri, l-au făcut să creadă că se făceau vinovați de delictul de lesmajestate. Împăratul îndată s-a arătat deosebit de indignat și-i arucă în temniță, apoi fără să facă vreun județ pentru aceasta, ordonă ca în aceeași noapte să fie uciși. Săracii de ei, primiră vestea aceasta de la paznicul ce-l aveau, care vegehea cu mare grijă asupra lor, își sfâșiară veșmintele și plânseră cu amar.// Nepoțian însă își aduse aminte de bunătatea Sfântului Nicolae care altă dată slobozise pe trei nevinovați aflați în același pericol ca ei, și-i sfătui pe tovarășii săi să-i invoce aceluia ajutorul. Și iată, în aceeași noapte, pe când ei se rugau, Sfântul se arătă împăratului și-i spuse:- De ce anume te-ai înfuriat pe cei trei și pentru ce i-ai condamnat, deși sunt nevinovați? Ridică-te grabnic și pune-i în libertate altfel am să-i cer lui Dumnezeu să fii învins în bătălia ce vei purta împotriva inamicilor tăi, și să dea trupul tău hrană fiarelor. Împăratul îl întrebă pe dată:- Cine ești tu, care, noaptea, vii și-mi vorbești astfel în palatul meu? Și sfântul îi răspunse:- Eu sunt Nicolae, episcopul de Mira. // Apoi trezi și pe primul ministru și-i spuse: - Oare ai înnebunit de ai condamnat la moarte trei nevinovați? Scoală, te du grabnic și-i slobozește, altminteri trupul tău va fi cuprins de putreziciune și viermilor fi-va astfel hrană și neamul tău se va stârpi. Ministrul spuse și el:- dar cine ești tu care vii astfel să mă amenințI? Iar sfântul răspunse:- Eu sunt Nicolae, episcopul de Mira. Se ridicară cu grabă, și împăratul, și ministrul său, și

povestiră visele ce le-au avut, apoi porunciră să fie aduși prizonierii: - Ce fel de magie ați făcut voi, că în noaptea asta coșmaruri ne-ați trimis? Dar ei au răspuns că nu au făcut nici un soi de magie și că nu meritau nicidecum să fie condamnați la moarte. Atunci împăratul însuși le zise: - Cunoașteți voi pe unul ce se cheamă Nicolae? La auzul ăstui nume ei ridicară mâinile la cer preamărind pe Domnul Care, pentru rugăciunile Sfântului Nicolae (pentru îndrăzneala lui), îi slobozise din pericolul ce se aflau. Apoi povestiră împăratului viața și celelalte miracole ale Sfântului. Urmare, împărarul le zise: - Mergeți și și mulțumiți lui Dumnezeu care, pentru meritele (darurile) Sfântului Nicolae v-a eliberat; iată și daruri să le oferiți din parte-mi, rugându-l să nu mă aflu sub amenințare, ci să mijlocească la Dumnezeu și pentru mine. // Puțină vreme de la aceasta cei trei se duseră dinaintea Sfântului și, îngenunchiind smeriți dinainte-i, i-au spus: tu ești cu adevărat un slujitor al lui Dumnezeu și adorator al lui Iisus Hristos. Și după ce i-au povestit toate câte le-au trăit, Nicolae ridică mâinile la cer și aduse slavă Domnului, apoi slobozi pe cei trei care, mult întăriți, s-au întors în patria lor.// Când văzu că sfârșitul i se apropie, Nicolae rugă pe Domnul să-i trimită pe îngerii Săi și îndată, ridicând capul, văzu pe Îngeri care veniseră să-l întâmpine și recită psalmul „În tine Dumnezeul meu am nădăjduit" (In te Domine speravi) și pe când a ajuns la cuvintele „În mâinile Tale Doamne îmi încredințez duhul meu..." își dete sufletul. Era anul 343. Moartea sa fu însoțită de cântare îngerească. // A fost îngropat înt-un sarcofag de marmură albă și din creștetul său și din tălpile sale au izvorât două izvoare de untdelemn, care încă și astăzi izvorăsc și mult bine aduc celor bolnavi. Un sfânt ce i-a succedat fu prigonit de poporul cel rău din hotarele scaunul său (episcopal) și pe dată cele două izvoare au secat, dar îndată ce se întoarse, iarăși începu a curge untdelemnul cel binefăcător. // Multă vreme după ce turcii au distrus Mira au ajuns și patruzeci și șase de cavaleri din Bari cărora șase monahi le-au arătat mormântul sfântului Nicolae; deschizându-l au aflat oasele acestuia ce pluteau în untdelemn; le-au luat și le-au adus la Bari, în anul Domnului 1087. // Un oarecare a luat împrumut de la un Evreu o sumă de bani; deasupra altarului Sfântului jură că-i va restitui banii cât mai grabnic posibil, dar trecu mult mai apoi. Iar când Evreul i-a cerut banii, acela zise că i-a restituit deja. Citat dinaintea unui judecător fu pus să jure. El pusese galbenii într-o scobitură a unui baston (din trestie) pe care, pe când vorbea se și sprijinea și, dându-i Evreului bastonul să-l țină o clipă, așa se puse să jure că i-a înapoiat banii. Făcând jurământul ceru apoi înapoi bastonul cu banii ascunși în el și plecă apoi, și după o vreme se puse să doarmă la răscruce de drumuri. Pe acolo trecu un car care-i zdrobi oasele, omorându-l. Sub roțile carului fu rupt și bastonul ce-l folosise cu vicleșug, monedele împrăștiindu-se în țărână. Ajungând în locul acela, Evreul l-a recunoscut în frunziș pe cel ce-l păgubise. Toți îi spuseră să strângă banii și să-și recupereze paguba, dar el a spus că nu-i va lua dacă Sfântul Nicolae nu-l va învia pe cel mort din lovitură, pe care dacă-l va vedea înviat se va și boteza. Și aceasta se și împlini, iar Evreul s-a botezat. // Un alt Evreu a văzut mulțime de minuni ale Sfântului Nicolae și pentru aceasta ținea în casa sa o icoană (imagine) cu el. Când ieșea din casă, mereu îi încredința bunurile zicând:- Nicolae, iată toate bunurile mele; ție ți le încredințez. De nu le vei păzi bine eu mă voi răzbuna și te voi trânti de unde te-am așezat. Într-o zi pe când era ieșit veniră niște hoți care luară totul, lăsându-i numai icoana Sfântului; la întoarcerea sa Evreul găsi casa golită și, întorcându-se către icoană, îi zise: - Domnule Nicolae, eu v-am încredințat casa pentru a mi-o păzi cu lucrurile din ea; de ce nu mi-ați păzit-o precum v-am cerut? În schimb (compensație) am primit numai tulburare; am fost prădat de hoți și-mi voi vărsa mânia bătându-te, precum am și promis. Atunci luă icoana lui Nicolae și începu a o bate cu violență; faptul acesta fu urmat însă de o serie de minuni, pentru că, pe când hoții alergau pe cale cu tot ce furaseră, Sfântul li se arătă ca și cum chiar ar fi suferit lovirile și le zise: - Așadar eu trebuie să fiu bătut și să sufăr atâta din cauza voatră! Priviți cât este de învinețit trupul meu, cum curge sânge din răni, mergeți grabnic și restituiți totul, altfel furia lui Dumnezeu se va porni către voi într-un mod atât de vădit încât toți vor ști de hoția voastră și voi veți fi spânzurați. Ei atunci îi ziseră: - Dar cine ești tu care vii să ne ții discursul ăsta? El le răspunse: - Sunt Nicolae, robul Domnului; am fost bătut cu mânie pentru tot ceea ce ați furat voi. Ei atunci se speriară (se făcură ca niște momâi de frică), se întoarseră la casa Evreului, văzură ce făcuse acesta icoanei și, povestindu-i ceea ce li s-a întâmplat, îi redară înapoi tot ceea ce-i furaseră. A fost așa că, văzând întoarcera hoților, Evreul se converti. // Un oarecare, din dragoste pentru fiul său ce era dedicat studiului literaturii, ținea în fiecare an, cu mare solemnitate, sărbătoarea Sfântului Nicolae. O dată, când totul era pregătit, ba chiar erau mulți invitați, diavolul, în veșminte de pelerin, veni să ceară milostenie; și tatăl porunci fiului să-i dea oarece. Fiul după ce milui pe falsul pelerin, socoti cu cale să-l și conducă iar, la o bucată de drum, la o răspântie, acela sări și-l strangulă. Tatăl, cuprins de disperare, după ce purtă în camera sa trupul neînsuflețit al fiului său, începu a striga: -Fiul meu nefericit, unde ești tu? Sfinte Nicolae, aceasta să fie oare recompensa pentru cinstea ce ți-am dat? Pe când încă vorbea, feciorul și-a deschis ochii, ca și cum abia ieșea din somn, și se înălță din pat. // Un om ceru Sfântului Nicolae să obțină de la Domnul harul de a avea un copil și promisese că va oferi, drept dar, un potir de aur și-l va aduce pe fiul său la locașul Sfântului. Fiul se născu și crescu; părintele său făcu cupa de aur, precum și spusese, dar o găsi ca fiind atât de frumoasă că porunci să se mai facă una, prima ținând-o pentru sine. Pe când se

îndreptau spre locașul Sfântului Nicolae, tatăl porunci fiului său să aducă apă cu prima dintre cupe și, pe când împlinea ascultarea ce primise, fiul căzu în apă și dispăru în adânc. Tatăl fu cuprins de disperare și, ajungând la biserică, aduse drept dar cea de-a doua cupă care, însă, căzu de pe altar ca și cum ar fi fost zvârlită cât colea, și nu rămase nici când fu așezată a doua oară. Ba, a treia oară, cupa fu zvârlită și mai departe decât fusese până atunci. Minunea, atât de vie, puse stăpânire pe toți cei ce văzură cele întâmplate. Chiar în acea clipă veni în locaș și fiul, viu și nevătămat, care căzut în mare fusese salvat de către Sfântul Nicolae. Iar tatăl, cuprins de bucurie, oferi Sfântului ambele cupe. // Un oarecare om bogat obținu, prin mijlocirile Sfântului Nicolae, un fiu, pe care-l numi Deodatus (Dat de Dumnezeu, Teodor, Bogdan n. NC); întru aducerea aminte a unui atare har, înălță în palatul său o capelă Sfântului Nicolae și acolo, în fiece an, prăznuia sărbătoarea sa. A fost însă că fiul său a fost capturat de păgâni și pus în slujba regelui acelora. În anul ce urmă, în ziua de prăznuire a Sfântului, tânărul care slujea de paharnic regelui aceluia, gândindu-se la ce praznic se săvârșea în atare zi în casa lui, odinioară, începu să suspine, iar regele îl întrebă ce are. Tânărul îi zise aceluia, iar acela îi spuse:- Orice lucru ar face Nicolae al tău, tu vei rămâne mereu în serviciul meu. Dar, pe negândite, se înălță un vânt ce cutremură întreaga casă, târî pe tânăr, cu tot cu o cupă ce avea în mână, și-l purtă la casa tatălui său. Se înțelege cum în acel an praznicul sfântului fu mai bucuros ca niciodată.// Câte unii spun că tânărul acesta a fost născut în Normandia și că a fost călător pe mare și că, în astfel de condiții, căzu captiv în puterea sultanului ce puse să fie bătut cu violență în prezența sa, apoi îl întemniță, și că venind ziua Sfântului Nicolae, tânărul adormi pe când se ruga tocmai Sfântului. Iar că atunci când s-a trezit s-a aflat în capela din palatul tatălui său.

Sfântul Ștefan

Sfântul Ștefan a fost unul dintre cei șapte diaconi cărora Apostolii le-au rânduit sfânta slujire, pentru că atunci când numărul ucenicilor a crescut, mulți dintre Neamuri începură să murmure împotriva Iudeilor convertiți, cum că văduvele lor fuseseră trecute cu vederea la slujirea de fiecare zi, după cele ale Iudeilor.// Nu este limpede de unde acest lucru nefericit, poate că de unde văduvele dintre Neamuri nu fuseseră acceptate la slujire sau poate că, din contră, fuseseră îngeunate cu munca peste puteri, mai ales după ce, Apostolii, pentru a avea libertate totală întru slujirea propovăduirii, au încredințat administrarea văduvelor și văzând că lucrurile nu ieșiseră precum credeau, au spus: „Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune și în slujirea cuvântului”[15]. Astfel de propunere plăcu tuturor, și adunarea alese șapte dintre care cel dintâi a fost tocmai Ștefan, ce a fost socotit și conducătorul lor[16] și-i aduseră dinaintea Apostolilor care puseră mâinile asupra lor (îi hirotoniră). Ștefan, plin de zel și de putere, excela între toți ceilalți și pentru aceasta iudeii au fost indignați și îl atacară în trei moduri, mai întâi intrând în polemică, aducând false mărturii împotriva lui și amenințându-i viața. Dar el învinse în dispute, confuzionă pe delatorii falși, depăși insinuările lor, câștigând ajutorul cerului în fiecare dintre aceste provocări. În cel dintâi, Duhul Sfânt a fost cel care l-a inspirat ce are a zice; în al doilea el însuși apăru asemeni unui Înger, spulberând pe falșii martori, în cea de-a treia Însuși Iisus Hritos care, apărându-i, i-a dat puterea să înfrunte martirajul său. // Întrucât rostea predica mai mult poporului acolo au venit și iudeii să dispute cu el, astfel că el a avut de înfruntat Sinagoga Libertților, Cirenieni și Alexandrini, oameni din Cilicia și Asia, toți căutând să-l înfrunte. Dar nici unii nu reușiră să reziste înțelepciunii sale și aceasta a fost cea dintâi dintre lupte și prima biruință.// Abia ce au aflat că nu pot triumfa asupra lui pe această cale că se și întoarseră cu inimi pline de ură și răutate. Atunci i-au opus false mărturii care, printre altele, depuseră mărturie că Ștefan ar fi blasfemiat în patru felurite moduri, mai întâi împotriva lui Dumnezeu, apoi împotriva lui Moise, împotriva Legii și împotriva Chivotului (Tabernacolului) ce se afla în Templu. Pe când rosteau acestea mincinoșii văzură fața lui Ștefan strălucind asemenea celei a unui Înger, și aceasta a fost a doua biruință. // Pe când falșii martori abia ce terminaseră de vorbit Marele Preot ceru acestuia să confirme dacă ceea ce au spus este adevărul, iar Ștefan se justifică dinaintea acuzei că ar fi blasfemiat pe Dumnezeu astfel: -Dumnezeu care a vorbit Părinților și Profeților a fost Dumnezeul Slavei, acela care în cartea a opta a Profeților zice: „Slava și bogăția sunt dintru Mine”, și Lui se cuvine toată slava; și cum El este Unul în trei Persoane, El este slăvit, slăvitor și preaslăvit. El vorbi lui Avraam și-l conduse în Țara Canaanului și a făcut ca Părinții noștri să iasă din Egipt”.// Și astfel, rând pe rând, demonstră că nu a blesfemiat nici împotriva lui Moise, nici împotriva Legii, nici împotriva Templului; în fapt a pus în lumină zelul lui Moise și elogie toate minunile pe care acesta le-a făcut în pustie și familiaritatea acestuia cu Dumnezeu; vorbi mai apoi elogiind Legea, arătând cum ea a fost dată de Însuși Dumnezeu în mâna lui Moise și că aceasta dă cu adevărat viața veșnică; apoi se justifică asupra celei de-a patra acuze demonstrând că Dumnezeu Însuși a poruncit lui Moise să-l facă, și a poruncit mai apoi ca tabernacolul să fie înlocuitor templului, care-i succedase pentru că el conținea Arca alianței. // Când iudeii au simțit cum crește în ei confuzia și pricepură că nici din partea aceea nu aveau cum birui, au vrut să-l

lovească, dar Ștefan le-a zis: - Voi cei care opuneți rezistență pururea la cuvântul lui Dumnezeu; voi cu inimă uscate și cu suflete răzvrătite; faceți întocmai asemenea părinților voștri care au persecutat pe trimișii lui Dumnezeu și au ucis pe profeți. Și atunci iudeii au început să scrâșnească din dinți, auzindu-l vorbindu-le astfel, dar el înălțându-și ochii la cer zise:- Văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu. // Cu aceste cuvinte a sporit și mai tare furia lor și, astupându-și urechile și strigând cu voce tare l-au acuzat iarăși de blasfemie; s-au aruncat asupra lui, l-au scos afară din cetate și l-au lapidat, pretinzând prin aceasta că au respectat Legea, căci împliniră spusa conform căreia cel ce blasfemia trebuia lapidat afară din cetate. Doi dintre falșii săi delatori care și ridicaseră primii piatra să lovească, își smulseră veșmintele ca și cum s-ar fi contaminat în contact cu el, și pentru a fi liberi să-l lapideze, și le depuseră la picioarele unui tânăr ce era aproape, Saul pe numele său, ce se va chema Pavel. Păzind el hainele călăilor, îl lapidă prin mâinile celorlalți. Atunci Ștefan se rugă pentru el, manifestând astfel o iubire fierbinte, și ceru Domnului să nu le socotească lor păcatul morții sale, spunând:- Doamne Iisuse, primește sufletul meu. Și căzând în genunchi, zise iarăși: - Doamne, iartă-i. Și astfel urmă lui Iisus care pe Cruce a zis: „Doamne, iartă-le lor". Și muri cu inima plină de credința în Înviere.// Lapidarea lui Ștefan avu loc în anul Înălțării, în data de 3 august. Gamaliel și Nicodim, care în Sinedriu țineau partea creștinilor l-au îngropat în țarina lui Gamaliel și plânseră îndelung deasupra lui. După moartea lui Ștefan iudeii se porniră să persecute cu îndârjire pe creștini și aceștia au fost obligați să se refugieze în diferite locuri, ascultători făcându-se cuvântului lui Iisus: „Dacă vă vor prigoni în vreo cetate, fugiți în alta".// Sfântul Augustin zice că Sfântul Ștefan a făcut multe minuni, prin mijlocirea lor au înviat morți, și mulți dintre frați au fost vindecați de infirmități grave. Spune chiar că dacă se puneau flori pe altarul sfântului, de erau bolnavi cei ce puneau puține flori se vindecau prin simpla atingere de pânza albă ce acoperea piatra altarului. În cea de-a douăzecea carte a *Cetății lui Dumnezeu* (De Civitate Dei) povestește despre o doamnă oarbă care astfel a început să vadă. Tot acolo se povestește și o întâmplare ce tare-mi place. Prefectul cetății, Martial, era păgân și nu voia să creadă în Dumnezeu. Fiind el grav bolnav, ginerele său, om de mare pietate și cu bune obiceiuri, se duse la biserica Sfântului Ștefan și, luând din florile ce le-a atins de altar, le puse, fără nici un cuvânt, la capul bolnavului. După ce Martial a dormit pe acele flori, se trezi și ceru să-i fie adus episcopul; lipsind acesta veni un preot căruia-i spuse Martial că de-acum crede în Dumnezeul cel Atotputernic și că vrea să fie botezat. Și până să fie botezat rosti mereu cuvintele: „Doamne, primește sufletul meu", fără a ști că acestea au fost ultimele cuvinte ale Sfântului Ștefan. // Tot Sfântul Augustin povestește un alt miracol pe care l-a făptuit Sfântul. Spune că o doamnă de familie bună, grav bolnavă, încercase toate tratamentele și nu reușise să-și câștige nicicum vindecarea. Se duse la un Evreu ce-i dădu un inel cu o piatră încastrată, care-i recomandă să-l pună pe piele, dar nici de acolo nu-i veni sănătatea; atunci se duse la biserica protomartirului și lui imploră vindecare, și fără ca cineva să-l atingă ori să fie tăiat de careva, inelul căzu de la sine la pământ și ea se făcu sănătoasă pe dată. // În aceeași carte, Augustin povestește un miracol măcar la fel de minunat. În Cezareea Capadociei era o tânără nobilă ce numai ce rămăsese văduvă, cu șapte băieți și trei fete. O dată, când au supărat tare pe mama lor, aceasta i-a blestemat și răzbunarea Domnului căzu ca un plumb asupra lor, toți fiind cuprinși de convulsii care le scuturau membrele, astfel că, de rușine și de durerea ce o simțeau, trebuiră să părăsească regiunea lor. Se împrăștiară astfel în diferite regiuni și doi dintre ei au ajuns la Hippona[17]; erau un frate și o soră, ce se numeau Paul și Paulina. La Hippona, cercetând pe Sfântul Augustin care era episcop acolo, îi povestiră pentru ce anume au venit; și sfătuiți de el, cu șase zile înainte de Paști, merseră la biserica Sfântului Ștefan și s-au rugat cu fervoare pentru vindecarea lor. În ziua Paștelui, întocându-se la biserica Sfântului Ștefan, Paul, puțin după ce s-a apucat de rugăciune, se ridică complet vindecat și merse grabnic la episcop, care convocă pe credincioși pentru a doua zi pentru a afla și ei toată povestea. Paolina, ce nu-și aflase încă vindecarea, îngenunche și ea dinaintea altarului sfântului și astfel adormi. Când se trezi, era vindecată cu totul. Pentru harul câștigat, mulțumi sfântului.// Când Orosius se întoarse de la Ierusalim, aduse cu el pentru Augustin și moaștele Sfântului Ștefan și prin mijlocirea lor multe alte minuni s-au săvârșit. Biserica prăznuiește sărbătoarea Sfântului Ștefan prima zi după Crăciun, nu pentru că atunci ar fi avut loc martirizarea lui; ea a vrut să dubleze Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului cu sărbătoarea celui care a suferit primul martiriul, cu primul care și-a vărsat sângele pentru Iisus Hristos.

Sfântul Ioan Evanghelistul

Sfântul Ioan Evanghelistul, cel preaiubit de Iisus, care și-a păzit fecioria, când, după Pogorârea Duhului Sfânt, Apostolii se împrăștiară, merse în Asia unde întemeie o serie de înfloritoare biserici. Împăratul Domițian auzind vorbindu-se despre el, l-a prins și l-a pus, dinaintea porții Latina, într-un vas cu ulei fierbinte, din care însă el ieși neatins. Văzând că nimic nu-l poate opri să propovăduiască, împăratul îl trimise în exil în insula Patmos, unde trăind în singurătate, scrise Apocalipsa. În același an împăratul cel cuprins de cruzime a fost ucis, și Senatul chemă pe toți cei trimiși în exil, astfel că și Sfântul Ioan a fost chemat pentru a fi

repus în drepturi (reabilitat) la Efes, unde credincioșii l-au așteptat și l-au înconjurat zicându-i: - Binecuvântat este Cel ce vine întru Numele Domnului. Pe când intra în cetate, o femeie pe nume Drusiana care mult și-a dorit să revină sfântul în oraș, era moartă și tocmai o duceau la mormânt. Atunci s-au dus la el părinții și săracii și i-au zis:- Ioan, Drusiana este moartă; ea a urmat mereu cele ce ai sfătuit-o și te-a ajutat și tare și-a mai dorit întoarcerea ta: unica dorință a ei a fost să te mai vadă o dată înainte de a muri. Atunci i-a pus Ioan să așeze coșciugul, l-a deschis și a zis: - Drusiana, Domnul a înviat; și tu întoarce-te acasă și pregătește de mâncare. Și ea se ridică, se întoarse acasă și pregăti de-ale gurii, ca și cum nu ar fi fost moartă ci doar căzută într-un somn profund.// A doua zi filozoful Craton vorbea poporului în piața publică și spunea că lucrurile lumii sunt demne de dispreț și astfel reuși să facă pe doi frați să vândă toate bunurile lor și să cumpere cu banii câștigați pietre prețioase. Apoi îi puse să le spargă dinaintea mulțimii. În acel moment Apostolul, ce tocmai trecea pe acolo, îl chemă pe filozof să îmbrățișeze credința și-i demonstră că cel ce diprețuiește lumea o face pentru trei lucruri: să fie lăudat de către oameni, dar condamnat de Dumnezeu; este fără de virtute pentru că nu se eliberează și de păcat, și van este remediul ce nu învinge boala; în sfârșit, pentru a avea plată la Dumnezeu trebuie să dăruiești totul săracilor, căci scris este: „Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde tot ce ia și împarte săracilor". Atunci Craton i-a spus:- Dacă Învățătorul tău este cu adevărat Dumnezeu, recompune pietrele acestea care numai ce au fost sparte, așa încât prețul lor să poată fi împărțit săracilor. Ioan luă cioburile, se rugă și făcu pietrele la loc, precum și fuseseră. Filozoful crezu în Dumnezeu, apoi vându pietrele și împărți banii la săraci. Doi tineri, atinși și ei de atare exemplu, vândură totul ce aveau și împărțiră totul ca milostenie, însoțindu-l pe Apostol. Într-o zi, ei care renunțaseră la veșminte, văzură pe slugile lor îveșmântați strălucitor și simțiră o oarecare împunsătură de regret. Atunci Apostolul porunci să-i fie aduse, de pe plaja unde se aflau, cioburi și bucăți de lemn și făcu așa încât le transformă în pietre prețioase, apoi îi trimise pe cei doi să le arate aurarilor, care au spus că n-au mai văzut pietre mai prețioase ca acestea și nici aur mai pur. Atunci Apostolul le-a zis: - Mergeți și recuperați-vă posesiunile pentru că ați pierdut harul lui Dumnezeu. Mergeți și luați-vă veșminte bogate pentru a fi cerșetori în veșnicie. Apoi începu a le spune cum că lăcomia poate fi îndepărtată în șase moduri: - Sfânta Scriptură, unde se vorbește de bogatul nemilostiv și despre leprosul ce-l cheamă Dumnezeu la sine; natura, pentru că omul se naște gol și fără a avea nimic cu sine, iar când moare nu poate purta nimic cu el din bogățiile sale; creația, pentru că soarele, luna, stelele, aerul, vântul, ploaia sunt lucruri de care toți avem parte în mod egal și care sunt dăruite tuturor oamenilor; averea, de acolo înțelegând că bogatul este sclavul banului și al demonului; al banului pentru că nu el este stăpânul banului ci banul îl stăpânește; și al diavolului pentru că, după Evanghelie, cine lasă inima sa în voia banului devine rob lui Mamona; neliniștile, pentru că bogații sunt neliniștiți zi și noapte pentru a gândi cum să câștige și cum să păzească mai bine cele câștigate; neliniștiți prin urmare pentru că bogățiile aduc cu ele atâtea urmări rele și-l fac pe om urât în viața aceasta și pierdut celei veșnice.// Pe când el încă predica împotriva bogățiilor, i-au adus un cadavru al unui om care doar de treizeci de zile își luase femeie; și părinții și prietenii săi îl implorau pe Ioan cel care ridicase din moarte pe Drusiana. Atunci Apostolul se rugă și lăcrimă, atinse mortul și acesta învie. // Sfântul Ioan chemă iarăși pe cei doi ce-și pierduseră și care se expuseseră la pierderea oricărei bucurii, la care și renunțaseă, și le-a vorbit mult timp despre bucuria Paradisului și despre suferințe pe care le-a văzut, le zise: - Nefericiților ce sunteți! Am văzut pe îngerii voștri păzitori cum plângeau, și pe demoni i-am văzut atât de încântați. Apoi le zise că au lăsat cerești locașuri ce sunt făcute din pietre prețioase întru care pururea se oglindește lumina cea strălucitoare; și le spuse cum s-au expus ei riscului de a cădea în iad unde sunt tenebre, foc, viziuni diavolești, chinuri, păcate și plâns. Atunci toți, împreună, îngenunchiară dinaintea Apostolului și-l conjurară să aibă milă de dânșii, și Apostolii le zise: -Faceți pocăință și rugați-vă timp de treizeci de zile și veți vedea cum cioburile și cioturile vor deveni iarăși ceea ce erau de fapt. Trecând treizeci de zile, Ioan spuse:- Purtați totul pe țărmul mării. Și toate pietrele prețioase ce le purtau redeveniră ceea ce erau când le culeseseră, cioburi și cioturi; și harul lui Dumnezeu, pe care-l pierduseră, s-a întors peste ei.// Pe când Ioan propovăduia în toată Asia, popii cei idolești ridicară poporul împotriva lui și-l traseră la templul Dianei, obligându-l să aducă acesteia jertfă, dar le le spuse: -Rugați-vă Dianei să distrugă Biserica lui Iisus Hristos și atunci voi veni și eu să sacrific. Dar în același timp eu mă voi ruga lui Iisus Hristos să distrugă templul Dianei, și ca să am și eu satisfacție, voi veți crede în Iisus Hristos. Acordul a fost gata să fie scris, apoi Apostolul se rugă iar templul se dărâmă, statuia Dianei căzând la pământ. Atunci Aristodemus, marele preot al idolilor provocă o mare tulburare și poporul se rupse în două tabere inamice. Dar Apostolul zise:-Ce voiești să fac pentru a te calma? Aristodemus răspunse:- De vrei să cred în Dumnezeu, am să-ți dau otravă (venin); dacă tu-l vei bea fără să resimți nici un rău eu voi crede că Dumnezeul tău este adevărat. // Apostolul îi spuse:- Voi face precum voiești. Și Aristodemus îi spuse:- Vreau să vezi înainte pe unii cum mor. Și merse la prefectul cetății de la care obținu doi condamnați la moarte cărora le-a dat să bea veninul care pe loc i-a și ucis. Atunci a luat Apostolul cupa cu otravă, a făcut deasupra-i semnul Crucii, apoi bău, fără să simtă vreun rău. Iar poprul începu să dea slavă lui Dumnezeu. Dar Aristodemus insistă și spuse:- Te cred doar dacă vei învia

și pe aceștia doi ce au murit. Apostolul îi întinse pelerina (mantaua) sa și-i spuse:- Ca să nu mai persiști în îndoiala ta, ține, ia mantaua mea și acoperă cu ea cele două cadavre și spune: „Apostolul lui Iisus m-a trimis la voi ca să înviați întru Iisus Hristos (în virutea lui Iisus Hristos)". Aristodemus făcu întocmai și morții înviară pe dată. Pentru aceasta el, împreună cu prefectul și alți mulți din cetate, s-au botezat și au întemeiat o biserică.// Sfântul Clement în a treia carte a Istoriei Bisericești (Historia Ecclesiastica) povestește cum Apostolul a convertit și un tânăr pe care l-a încredințat unui episcop pentru ca acela să se ocupe cu instrucția sa dar tânărul, depărtându-se de Episcop, se alătură unei bande de hoți căreia, în scurt timp, i-a devenit conducător. Întors ceva mai târziu în locul acela, Apostolul l-a întrebat pe Episcop ce s-a întâmplat cu cel care-i fusese încredințat. Episcopul îi răspunse:- E mort harului și stă în munte, cu o bandă de hoți al cărui cap și este. Auzind aceste vorbe, Ioan își sfâșie veșmintele și lovindu-și fruntea strigă:- N-ai fost întru totul vigilent pentru că ai făcut să se piardă sufletul uni frate de-al tău. Și sărind pe un cal urcă la munte în căutarea banditilor. La vederea lui, tânărul fu cuprins de o mare rușine și urcându-se în șaua calului dădu să fugă. Apostolul, fără să se îngrijoreze de etatea sa, struni calul și se puse să-i strige tânărului:- De ce fugi dinaitea tatălui tău? Nu te teme, căci am rugat pe Iisus Hristos pentru tine, și sunt gata să mor pentru tine precum Iisus e mort pentru noi. Întoarce-te, fiule, întoarce-te pentru că Iisus m-a trimis la tine. // Auzind aste vorbe tânărul se căi, se înturnă, plânse cu amar; apoi căzu la picioarele Apostolului, îi sărută mâna curățit fiind de durere, se pocăi și el și după o vreme îl unse episcop. // Se citește în Istoria Eclesiastică că pe când se afla Ioan în Efes, în baia publică, a văzut întrând un eretic, și ieși strigând:-Să fugim de aici pentru că edificiul e în pericol să cadă; Cerint, dușmanul adevărului, a venit aici să facă baie. Și numai ce ieși că baia publică se dărâmă.// Casian spune în cartea sa Convorbiri că un oarecare a dăruit sfântului o potârniche vie, iar el se odihnea domesticind-o. Un băietan ce-l văzu strigă tovarășilor săi:- Priviți la moșul ăsta cum se joacă cu pasărea aceea! Ioan știa din descoperire ceea ce băiatul a spus, îl chemă la sine și îl întrebă ce anume are în mâinile sale. Iar copilul i-a răspuns că este un arc ce-i slujește ca să tragă în fiare și păsări. Atunci el îi ceru să-i arate cum anume face și băiatul trase tare de arc, întinse coarda și, pentru că Apostolul nu mai adugă nimic, îl lăsă. Apostolul îl întrebă de ce anume l-a destins, iar băiatul spuse că după ce-l întinse, nu mai avea forța să-l țină prea mult așa. Atunci i-a zis Apostolul:- Așa e și slăbiciunea umană, care nu poate să se dedice cu totul contemplației dacă nu ia și câteva clipe de ușurare. Acvila e pasărea ce zboară cel mai sus privind direct în soare (fix în soare), dar natura sa o constrânge să se coboare din înalt. Așa și curajul, după ce a prins câteva momente de odihnă, se poate înturna cu putere și mai mare și, îndrăznesc să spun, către contemplarea lucrurilor cerești. // Sfântul Ieronim zice că pe când Sfântul Ioan era la Efes, ajuns la o vârstă avansată, îl purtau în biserică și nu mai putea spune decât: - Iubiți-vă, iubiților, iubiți-vă! Frații ce erau acolo se mirau că el le repeta ereu aceleași lucruri și l-au întrebat:- Învățătorule, de ce spui mereu numai aceste cuvinte? Iar el le răspunse: - Pentru că este preceptul Domnului; dacă țineți aceasta, de ajuns este.// Un altul face referire că atunci când Sfântul Ioan s-a apucat să scrie Evanghelia sa, hotârî să postească tot timpul cât credincioșii care-i ceruseră să scrie cum era și potrivit, apoi se retrase într-un loc de singurătate, unde, până când sfârși munca sa, ploaia nu căzu, vântul nu bătu și nimic nu l-a tulburat; adaugă că acest fenomen se poate verifica până astăzi.// Ioan avea de acum nouăzeci de ani. Spune Isidor că în al cinzecișișaselea an după Patimă, îi apăru Iisus și-i zise:-Vino, preaiubitule, pentru că este timpul ca tu să-ți iei locul la ospățul Meu, dimpreună cu frații tăi. Ioan se ridică să plece, dar Iisus îi spuse:- Duminică vei veni și vei fi cu Mine. Duminică Apostolul adună tot poporul în biserica ce-i purta numele, predică îndemnând pe credincioși să rămână fermi în credință, să țină poruncile lui Dumnezeu; apoi îi puse să sape o groapă pătrată la picoarele mesei altarului făcându-i să scoată pământul afară din locaș, apoi se puse singur în ea, cu mâinile încrucișate și zise:- Doamne, care m-ai invitat la ospățul (banchetul) tău, îți mulțumesc că m-ai găsit vrednic să particip la el, ceea ce îmi doresc din toată inima mea. Pe când termina să spună acestea fu înconjurat de o lumină mare de nu putea nimeni să o privească iar când lumina dispăru găsiră groapa umplută de mana ce până astăzi dă mărturie.// Sf. Edmond, rege al Angliei, nu a mai negat niciodată milostenia făcută în numele Sfântului Ioan. Într-o zi un pelerin îi ceru milostenie întru slava Sfântului, dar pentru că șambelanul nu era acolo iar el nu avea nimic de oferit, își scoase inelul său și îl dădu pelerinului. Puțină vreme după aceasta, un cavaler al regelui care se întorcea dintr-o țară de dincolo de mare, spuse că s-a întâlnit cu un pelerin care îi încredință inelul regelui și-i zise să-l redea regelui; și-i zise să-i spună acestuia:- Iată, pelerinul căruia i l-ai dat ți-l trimite înapoi.// Ei au înțeles că era chiar Sfântul Ioan însuși ce apăruse odinioară în veșminte de pelerin. Același Isidor în cartea sa „Nașterea, viața și moartea sfinților" povestește și alte multe și diverse minuni despre care am amintit și noi, cioburi și cioturi transformate în aur și pietre prețioase, despre veninul din care a băut fără să moară și de morții numeroși pe care i-a înviat.

(Prezentare și traducere text
Pr. Constantin Necula)

Note:

1. Philippe Coulangeon, *Sociologie des practiques culturelles*, Ed. Decouverte, 2005, pp. 9-12, 13-28.
2. Andrei Cornea, *Scriere și oralitate în cultura antică*, Humanitas, București, 2006, pg. 14.
3. A se vedea uriașa propunere editorială a lui Stephane Tuffery, *DATA MINING et statistique decisionelle...,* Editions Technip, 2012, ed.4, 82 pg.
4. G. P. Maggioni, *Aspetti originali della 'Legenda aurea' di Iacopo da Varazze* , in *Medioevo e Rinascimento* , IV (1990), pp. 143-201, care explică o serie de recurențe ale modelului de lectură catehetică asupra subiectului.
5. J. Le Goff, *La naissance du Purgatoire*, Paris 1981, pp. 430-433
6. Articolul *Bartolomeo di Trento* al lui Angelico Ferrua în *Dizionario Biografico degli Italiani* - Volume 6 (1964), cu bibliografia aferentă. De referință rămâne studiul lui J. L. Sette, *Fra*, *Bartolomeo da Trento*, in rev. *Tridentium*, VIII (1905), pp. 22-39
7. A se vedea articolul lui Fabrizio Beggiato, *Vincenzo di Beauvais*, în *Enciclopedia Dantesca*, 1970, dezvoltând un articol din *Enciclopedia Italiana*, 1937.
8. A. Boureau, *La Légende dorée. Le système narratif de Jacques de Voragine (+1298*), Paris, 1984, pg. 23
9. Capitán Díaz, A.: "El humanismo pedagógico de Juan Luis Vives", en Historia del pensamiento pedagógico en Europa. Dykinson, Madrid, 1984, pp. 358-376.
10. Cele mai importante date le-am descoperit la P. Réfice, *Jacopo da Varazze* (o de Voragine, de Varagine), în *Enciclopedia dell' Arte Medievale* (1996) și articolul lui Daniele Bolognini Beato Giacomo (Iacopo) di Varazze, Arcivescovo di Genova 13 Iuglio, din http://www.santiebeati.it/dettaglio/62400 (12 iunie 2014, 31 martie 2015).
11. Lipsindu-i introducerea în simbolistica diviziunii anului liturgic, partea primă a manuscrisului latin de 350 de pagini care a fost socotit sursa primă a celorlalte ediții.
12. Alte opere ale lui Jacopo: *Sermones de omnibus sanctis, Sermones de omnibus Evangeliis dominicalibus*, i *Sermones de omnibus Evangeliis que in singulis feriis in Quadragesima leguntur* , il *Liber Marialis* e la *Chronica civitatis Ianuensis* . Criticii amintesc ca fiind posibile ale lui lucrările: la *Legenda seu vita sancti Syri episcopi Ianuensis* , la *Historia translationis reliquiarum Sancti Iohannis Baptistae Ianuam* , la *Historia reliquiarum que sunt in monasterio sororum SS. Philippi et Iacobi de Ianua* , il *Tractatus miraculorum reliquiarum Sancti Florentii. Historia translationis reliquiarum eiusdem* , la *Passio Sancti Cassiani* . O listă completă și analiza operei sale în Jacobi di Voragine *Tractatus de libris b. Augustini ep. editis* , ed. by J. A. McCormick from Manuscripts and Unique Printing, Dissertation Abstract 25, 1964-65.
13. *Μυρμιδόνες*, din *μύρμηξ*, «furnică», în latină având forma *Myrmidones.* Sunt un popor din mitologia greacă, urmașii lui Mirmidon, fiul lui Zeus. Popor al anticei *Tesalia Ftitodice*, are ca reprezentant remarcabil pe Achile. Amintiți de Homer în *Iliada,* în contextul *Războiului Troiei*. Sunt amintiți cu numele: Alcimedont, Eudoro, Feniceus, Menestius și Pisandrus O legendă ulterioară amintește de poporul mirmidonilor, cei transforați din furnici în oameni, pentru a popula insula Eghina, ce fusese devastată de flagelul unei boli, blestemul Erei. Fiul lui Zeus și al nimfei Egina, Eaco, este primul rege al Eghinei, a cărui greșeală atrăsese furia soației sale, Era.
14. E mai mult o aluzie a autorului la adresa arienilor de la Sinodul I Ecumenic, dese ori pomeniți sub chipul câinilor turbați, iconografie păstrată pentru ereticii de orice fel.
15. Fără a avea referința în text, știm că aceste cuvinte sunt din Faptele Apostolilor 6.2-4.
16. De unde numele său – Arhidiaconul Ștefan.
17. Cetatea unde era episcop Augustin

Bibliography:

Fabrizio Beggiato, *Vincenzo di Beauvais*, in *Enciclopedia Dantesca*, 1970.

Boureau, *La Légende dorée. Le système narratif de Jacques de Voragine (+1298) / The Golden Legend. The Narrative System of Jacues de Voragine (+1298)*, Paris, 1984.

Capitán Díaz, A.: *"El humanismo pedagógico de Juan Luis Vives" / "The Pedagogic Humanism of Juan Luis Vives"*, in *Historia del pensamiento pedagógico en Europa / The History of Pedagogic Thought in Europe*, Dykinson, Madrid, 1984.

Andrei Cornea, *Scriere și oralitate în cultura antică / Writing and Orality in Ancient Culture*, Humanitas, București, 2006.

Philippe Coulangeon, *Sociologie des practiques culturelles / Sociology of Cultural Practices*, Ed. Decouverte, 2005.

Angelico Ferrua, *Bartolomeo di Trento / Bartholomew of Trent*, in *Dizionario Biografico degli Italiani*, vol. 6. (1964).

J. Le Goff, *La naissance du Purgatoire / The Birth of the Purgatory*, Paris 1981.

G. P. Maggioni, *Aspetti originali della 'Legenda aurea' di Iacopo da Varazze / Original Aspect of the Legenda Aurea of Jacoppo de Varazze*, in *Medioevo e Rinascimento*, IV (1990).

Réfice, *Jacopo da Varazze (o de Voragine, de Varagine)*, in *Enciclopedia dell' Arte Medievale* (1996).

J. L. Sette, *Fra, Bartolomeo da Trento*, in rev. *Tridentium*, VIII (1905).

Stephane Tuffery, *Data mining et statistique decisionelle... / Data Mining and Decisional Statistics*, Editions Technip, 2012, ed.4.